

INICIÁLY | I

Literární a vlastivědný čtvrtletník Jevíčského zpravodaje

ročník 3 / leden 2017

Milí čtenáři,

nikdo nebude zajisté rozporovat fakt, že není potřeba jako potřeba, tedy že potřeby nepramení z jedné - jakési archetypální pohnutky, z jediného vířidla. Vždyť naše ambice jsou nepochybně různé. Od impulzů bezděčných a nezištných, jež samovolně vycházejí z našich neprobádatelných nití, až po popudy dalece promyšlené, podnícené vůlí a touhou po docenění. Respektive potřebou cosi dokázat a v nejvyšší agónii zvětšit sebe sama na vítězném oblouku, jenž se klene nad dějinným propadlišťem.

Vidina docenění bývá v nejednom případě i primární ambicí mnoha soudobých tvůrců slovesných, dramatických, hudebních či výtvarných prací. Těch přirozeně přibývá s proměnou potřeb a možností, které s sebou přináší doba reálného blahobytu. Lehce dostupná potrava, teplo a energie, oděv apod. již nezaměstnávají mysl člověka zdaleka tolik, jako tomu bývalo kdysi. Navíc i o té přírodě přec více mluvíme a píšeme, než abychom se s ní potřebovali sbližovat. Raději spolu soutěžíme, a to rovněž i v disciplínách s predikátem 'arte'. Kdo s koho - hurá! Kdo před koho - sláva! A at' jsme hlavně vidět a je nás všude slyšet! Načež potom žehráme nad všeobecným úpadkem, zpuchnutou průměrností a nemluvě o absenci srdíčka.

Že však ještě není tak úplně ouvej, ono možná ani nikdy líp nebylo, jsme se mohli přesvědčit během 18. celostátní dílny komplexní estetické výchovy, jež se konala v Jevíčku na přelomu loňského září a října. Výstupy z ní vzešlé totiž ukoptěný průměr tolikou vůlí posedlých umělců očividně převyšují. At' už práce literární, texty písní či výtvarné artefakty se tu rodily zcela spontánně, bez přemířštěných ambicí, veskrze z čirého autorského entuziasmu. Jako by sami autoři byli pouze mediem, v němž meandruje tok našeho nekonečného děje. Ostatně ani v motto dílny „Tvorba, tvořivost, hra“ není nic, co by na vyšší ambice odkazovalo. Umění at' tedy vzejde ze hry, z její volnosti, jak si to předsevzali už koryfeje Umělecké besedy, našeho zřejmě nejvýznamnějšího uměleckého spolku, Bedřich Smetana, Josef Mánes, Jan Evangelista Purkyně, Vítězslav Hálek a mnozí další. Jedině takto počaté mohou totiž plody tvořivosti žít svébytným životem a namísto šálení budíží i oslovovat. Trvalé a platné, tedy nadčasové a životaschopné bývá umění pouze tehdy, není-li obtěžkáno silou vůle. Velmi podobně jako je tomu v případě dramatického textu Dariny Gnipové Konečné řešení židovské otázky v Jevíčku, jenž přibližuje

Pohled z kašny
Silvie Šebestová

trudný a posléze znevážený osud našich židovských Jevíčáků. Vznikl v literárně-dramatické skupině celostátní dílny, aniž by autorka počítala s jeho následnou publicitou. Tyto fragmenty z dramatu byly původně napsány pro jedinou dramaturgii, kterou ve velkém sále Hotelu Morava v neděli 2. října 2016 završil táhlý potlesk, potlesk plný piety a pokory účastníků této nenabubřelé akce, kteří se do Jevíčka sjeli ze všech koutů republiky. Přijeli, aby se tu skrze múzickou tvorbu pídili po kouzlu výjimečnosti. Nikoli však výjimečnosti vlastní, nýbrž výjimečnosti a kouzlu společného bytí v naší kulturní krajině. Hledání a hloubavá, niterná a od vůle oproštěná disputace je příznačná i pro tvorbu mladého intelektuála a pilného čtenáře školního klubu KÁČKO Radima

Prokše. V eseji, která by se dala charakterizovat též jako pražské prozření dospívajícího chlapce, který vyrůstá v odlehlem mikroregionu, se mladý autor zamýšlí právě nad tím, o čem je řeč. Na jedné straně o kráse zrozené z volnosti a na straně druhé o zaryté vůli, jež chce překonat vlastní médium. Tedy člověka. Překonat sebe sama, nadělený um a talent, zastínit skutečnou múzu, no zkrátka a dobře - prosadit se hlava nehlava. Co je ovšem efektivní, nemusí být ausgerechnet krásné.

Jo, je to, milý Rádo, přesně tak, jak píšeš. Člověk arci není a bohda ani nemůže být takový kumštýř, co by byl schopen stvořit novou Zemi. Vždyť krásu lze pouze objevit. A to i v sobě.

Ruda B. Beran

V Hotelu Morava našli účastníci 18. celostátní dílny komplexní estetické výchovy nejen bezvadné zázemí, ale i múzy

Esej o Praze

Radim Prokš

Každý má svoje sny a přání. Všichni mají různé cíle. Říká se, že máme společnou planetu Zemi, o kterou se musíme starat. Máme

ale společného mnohem a mnohem víc a já vám spoluobčanům, lidem budoucnosti, čtenářům mého poselství chci sdělit následující. Byl jsem po několika letech v Praze a řeknu vám, že se svět mění, a to velmi rychle. Praha je pořád nádherné město s bohatou historií, jen se změnila. Dnes mi je 13 let a dnes jsem také z Prahy přijel. Naposledy jsem tam byl v asi osmi letech. Rozdíl je pouze pět let, čas i v dnešním světě utíká stejně rychle. Jen lidé příliš spěchají, skoro čas dohánějí. A to se týká i Prahy a samozřejmě všech měst a obcí na světě. Lidé strašně rychle mění dnešní dobu v něco, co pomalu není ani přirozené. Všichni sní, že bude existovat civilizace na Měsíci nebo budeme cestovat létajícími auty,... Pokud to má přijít, nechci se já a ani snad vy loučit se starým. Neničme prosím naši kulturu, nenechme ji ani zastínit. Nestavme žádné nové zbytečné domy, kvůli kterým se opouštějí ty staré. Nebouřejme starodávné budovy, vylepšujeme je. Pokud nejsou ekologické, zařídíme je tak, aby splňovaly ekologické podmínky. Nemyslete na efektivitu předně, myslte na krásu a kulturu zároveň s přírodně neškodnými následky. Efektivita patří na druhé místo. Každý dnes svět udává do obrovsky neuvěřitelně rychlého pohybu ve vývoji nových strojů. Lidé se snaží dnešek napodobit sci-fi knížkám, ale co potom? Co se stane, jakmile lidé dosáhnou přesně výsledků, které by si předkové dnešní doby neuměli představit? Ukažme si to na lidech. V dětském věku chtějí co nejdříve vyrůst a být dospělými. Stanou se jimi a rázem mají životy ve svých rukou, nikoliv jejich rodiče. Najednou se lidé chtějí vrátit do dětství, litují spěchu, který je doprovázel. Jenže to už nevrátíte. A pak si člověk uvědomí, že toho za celý život moc nestihl, vrhl se pořád za tou jednou věcí, nestihne nic napravit, protože umře. Tak je to i s planetou Zemí. Tedy to, co se na ní odehrává. Svět se mění velmi rychle. Vše, co máme napsáno, vyfoceno v učebnicích, v knihách, v novinách. To vše se stane minulostí. Copak jste nikdy neměli pocit, že byste chtěli vidět například Prahu před sto lety? Jak mohla vypadat? Tohle si prosím z mého poselství odnese: „Nechme vše krásné a zachovalé, nemáme se za co stydět. Mysleme mozkiem, citíme srdcem. Nikam nespěchejme, vše má svůj čas, nic nám neuteče, musíme si vše vychutnat. Dělejme naše domovy krásnými, nikoliv efektivními skořápkami. A hlavně si zapamatujte, že svět velmi rychle spěchá, protéká nám mezi prsty, zabraňme tomu. Je to jen na nás.“ Děkuji těm, kteří věnují pozornost mému poselství. Znam totiž spousty lidí, kteří by se tomuhle vysmáli a pokračovali v efektivnosti a zastínili by tak krásu naší Země.

Konečné řešení židovské otázky v Jevíčku

fragmenty z tragikomedie

Darina Gnipová *

Dějství I.

Dům jevíčského rabína Mathiase Taubera,
obývací pokoj

Začátek března 1942, podvečer

Muži sedí kolem stolu, vzrušeně debatují

Žid č. 1 /nervózně přechází po místnosti/

Žid č. 2 /pochybovačně/

Žid č. 3 /naléhavě/

Rabín /klidně/

Žid č. 4 /s nadějí/

Žid č. 5

Žid č. 1 /opět pochybuje/

Žid č. 4 /optimisticky/

Rabín /klidně, přesvědčivě/

Žid č. 5 /vzrušeně/

Všichni se překřikují

Žid č. 5 /vytahuje dopis, předčítá/

Rabín /optimisticky/

Žid č. 4 /souhlasně přikyvuje, ostatní také/

Dějství III.

Zasedací místnost MNV v Jevíčku

Začátek března 1975, 11 hodin dopoledne

Muži sedí kolem stolu, pijí kávu, pojídají zákusky

Předseda /nervózně sleduje hodiny, už se vidí na obědě/

Inženýr /podlézavě/

Technik /nesouhlasně/

Předseda /přemýšlí/

Tajemník /vzrušeně vrazí do dveří/

Inženýr /vychytrale/

Předseda /přikyvuje/

Rabí, mně se to nějak nechce líbit, ten Terezín...

Vždyť vůbec nevíme, co nás tam čeká!

Za dva dny máme odjet, celá rodina, jen s malým zavazadlem a pár osobními věcmi...

Rabí, poradte, co dělat?!

Musíme poslechnout. Koneckonců – co nám můžou udělat?

Pracovat umíme, tak snad...

Ja, ja, když Němci uvidí, že se snažíme, byli by sami proti sobě. Přece se nepřipraví o levnou pracovní sílu!

Já nevím... Mám z toho takový divný pocit...

Nikdo nám nic neřekne...

Ale, těch pár týdnů to snad vydržíme! Děti se už těší, prý pojedou jako na tábor, prostě si udělají dřív prázdniny...

Ja, ja, vždyť tu necháme všechno doma a za pár týdnů jsme zpět.

Úplně jsem vám zapomněl říct: Psal mi bratranec Šimon, však víte, Schneider, z Brna, přišel mi dopis až z Osvětimi!

A co, Bejamine, povídej, co píše!?

Tady... Ubytování... Sice prosté, ale čisté... Strava... Třikrát denně, hlad nemají...

Němci s nimi slušně zacházejí... Jeho žena Rút šije a Šimon pracuje v truhlárně.

Pro děti dokonce zřídili školu... Všichni pozdravují...

No vidíte, nemusíte mít strach!

Máte recht, rabí, pojedeme. Už jsme přežili i horší věci!

Sódruzi, eště poslední bod programu. Jak sme na tem s tim Parkem Miro?

Konec pětiletke se bliží, te naše socialisticke závazke musime plnit, že...

A co takhle uspořádat akci "Z"?

A kde? Keró soboto? Ta příšti je sténě pracovní! Deť ledi musijó take dodělat to školko, ta je důležitější...

Bať, bať... No, stome só vekáceny, lavečke tam tam dáme pozděš - beztak je ti cholegání brzo zdemolujó! Aspoň něco teda máme...

Čest, sódruzi! Tak hlásim, že te náhrobke z teho žedovskyho hřbetova só naloženy na Tatře. Co teda s nima?

To je pískovec, že? No, možná by se mně jich pár hodilo... Opravujeme tu stodolu na chalupě.

Moja mama take potreboje spravít ten kozi chlivek... Máte recht, chlapi, aspoň bodó k něčemu užitečný! Koho dneska zajimaji nějaci židi...

Usebrání

Silvie Šebestová

Božský klid

Silvie Šebestová

* **Darina Gnipová** je rodačka z Jevíčka, kde žije již bezmála 50 let vyjma čtyř let, které strávila studiem v petrohradském /dříve leningradském/ Pedagogickém institutu A. I. Gercena. Pracuje na Domově mládeže. Od školních dob, kdy psala celkem zdařilé slohové práce a články do školního časopisu, se literární činnosti nevěnuje, pouze občas přispívá do Jevíčského zpravodaje a píše texty písní. V současné době se realizuje především v místním pěveckém sboru Cantilo.

Někdy můžeme slyšet formulaci: Žijeme v historickém období. Zní to zpravidla jako fráze, navíc současníkům se ostatně špatně odhaduje, jaký význam má ta či ona událost. Tentokrát to ale platí. Doslova ze dne na den se Jevíčko stalo místem, které převrátilo dosavadní výklad o pobytu Římanů na Moravě. Proto se zcela logicky věnujeme v prvním letošním čísle naší vlastivědné přílohy právě této události. Článkem přispěl velký příznivec historie doc. dr. Petr Kolisko. V seriálu o jevíčských památkách pokračuje správkyně muzea Mgr. Helena Ulčová. A všichni se těšíme na shledání v novém roce. Hodně zdraví.

Robert Jordán

ŘÍMANÉ V JEVÍČKU...

Petr Kolisko

Nález části římského vojenského tábora v Jevíčku zachyceného náhodně během zemních prací v září - říjnu 2016 přispěje významně k dalšímu poznání historie tzv. markomanských válek vedených císařem Markem Aureliem (121 - 180 n. l.) na germánském území severně od Dunaje.

Stručné historické souvislosti

V období 1. a 2 století našeho letopočtu se germánské kmeny Markomanů a Kvádů žijících na dnešním území naší republiky dostávají do střetu s římským impériem, které se snaží eliminovat pronikání barbarských kmenů na území jižně od Dunaje. Provincie Panonie a Norikum tehdy byly součástí římského impéria. Budování linie římského opevnění na Dunaji mělo zabránit barbarům pronikání na území provincií patřících k římskému impériu.

První vojenská výprava římských vojsk na naše území se odehrála pravděpodobně kolem r. 6 n. l. v době vlády tehdejšího markomanského krále Marobuda, kterému se tehdy podařilo sjednotit germánské kmeny a Marobud tak představoval pro Římany potencionální hrozbu. Tehdy, za vlády císaře Augusta, bylo vypraveno na území Markomanů plných 12 legií (více než 70 000 mužů). Legie táhly ve dvou proudech. Jedna část vojska vypravěná z Carnunta pod vedením pozdějšího císaře Tiberia šla severním směrem pravděpodobně územím Moravy, druhý proud pod vedením Lucia Sentia Saturnia postupoval blíže neznámým směrem k severu. Oba proudy se měly setkat uprostřed Marobudovy říše pravděpodobně u hlavního centra jeho říše. Kde leželo ono hlavní město „Marobudium“, není dosud přesně známo, ale je pravděpodobně, že to bylo někde na území dnešních Čech. Vojska se prý nacházela 5 denních pochodů od centra Marobudovy říše tj. asi ve vzdálenosti přibližně 125 - 150 km od Marobudova hlavního města. Velmi pravděpodobně to bylo již na území dnešní Moravy a Čech. Tažení římských vojsk bylo náhle přerušeno v důsledku povstání v Panonii a Dalmácii. Byl uzavřen mír a římská vojska se vrátila zpět za Dunaj.

Pravděpodobně v letech 88 - 89 n. l. došlo k válečné výpravě císaře Domitiána proti Kvádům a Markomanům, která skončila porážkou římských vojsk. I v dalších letech docházelo k občasným válečným konfliktům mezi Germány a Římany. Dokladem těchto vzájemných střetů je např. bronzový peníz císaře Antonia Pia z let 140 - 144 n. l. s nápisem na rubu mince „Dali jsme Kvádům krále“.

Poslední přítomnost římských vojsk na našem území je zaznamenána ve druhém století našeho letopočtu v období vlády císaře a filozofa Marca Aurelia (161 - 180 n. l.), v období nazývaném v historických pramenech markomanské války. Počátek markomanských válek snad souvisí s tažením kmene Gótů jižním směrem a jejich tlakem na Markomany a Kvády. V roce 166 n. l. dochází k invazi kmenů Markomanů, Kvádů a Jazygů do Panonie a Norika. V bitvě proti barbarům v roce 166 n. l. tehdy zahynul generál císařské gardy Furius Viktorinus. Po porážce římských vojsk přebírá velení osobně Marcus Aurelius spolu se svým adoptivním bratrem a spoluvládce Luciem Verem. Barbarské kmeny byly u Aquilea poraženy, římská vojska překročila Alpy, zahнала barbary za Dunaj a uzavřen mír. V roce 169 n. l. umírá v Římě Lucius Verus a celá tíha války leží na císaři Marku Aureliovi. Tehdy propuká v Římě morová epidemie a dochází znovu ke vpádu germánských kmenů na římské území.

V roce 171 dochází k protiofenzivě římských vojsk. Germánské kmeny jsou zahánány za Dunaj a v roce 172 dochází k vojenské výpravě římských vojsk na území Markomanů a Kvádů (expedicio Germanica prima). Římská vojska pronikají hluboko na území Kvádů,

kde se zcela jistě válčilo na území Slovenska a pravděpodobně i Moravy. Sám císař tehdy pobýval s vojskem na Slovensku na březích řeky Hronu (Kniha „Hovory k sobě“ obsahuje poznámku „v území Kvádů na březích Hronu“). V roce 173 někde na území Kvádů dochází k zázračnému zachránění části římského vojska obklíčeného Kvády a strádajícího žízni nečekaným deštěm. Tento tzv. „zázračný déšť“ je zobrazen mj. na jednom z reliéfů sloupu Marka Aurelia na Forum Romanum v Římě. V roce 175 n. l. jsou Kvádové poraženi a je uzavřena pro Kvády nevýhodná mírová smlouva. Jsou nuceni vydat zajatce a vysídlit území v šířce 14 km severně od Dunaje. Další vojenské úspěchy Marca Aurelia jsou přerušeny povstáním Avidia Cassia na východě a císař opouští s vojskem území Kvádů. Na vojenské tažení sebou bere i část germánského vojska.

Po návratu císaře z vojenského tažení na východě a oslavách vítězství nad Germány v Římě, dochází v roce opět r. 177 n. l. k obnovení bojů na území Markomanů a Kvádů. Snad je vizí císaře vytvoření nové římské provincie Markomanie. Římská vojska pod vedením císaře a jeho syna Commoda pronikají hluboko na území Germánů. Z roku 179 n. l. pochází reliéf vytesaný na skále pod trencínským hradem, který je uchovávan v areálu dnešního hotelu Laugaricio (římský název Trenčína). Boje na území Kvádů a zřejmě i Markomanů v oblasti Moravy a Slovenska probíhají až do let 179-180, kdy v březnu 180 n. l. umírá ve Vindoboně (dnešní Vídň) císař Markus Aurelius. Jeho syn a nástupce císař Commodus, uzavírá s germánskými kmeny mír a římská vojska se stahují na jih od Dunaje. Limes Romanus - opevnění podél Dunaje je postupně dobudováno a tvoří poměrně nepronikatelnou hranici proti nájezdům barbarů.

Archeologické doklady pobytu římských vojsk na území Moravy a Čech

Do současné doby je zmapována na území Moravy řada krátkodobých římských vojenských táborů. K nejsevernějším patří nálezy u Modřic, Hulína - Pravčic, Oseka, Olomouce - Neředína a nově u Jevíčka. Dosud nejrozsáhlejší římská vojenská fortifikace na území Moravy byla objevena na návrší u Pasohlávek. Pravděpodobně tehdy také existovala římská vojenská stanice v oblasti Starého Města u Uherského Hradiště. Archeologické vykopávky a nálezy římské vojenské stanice u Pasohlávek postupně odkrývaly pozůstatky rozsáhlého vojenského tábora, který byl zřejmě vybudován již v období let 172-173 a sloužil jako římská vojenská základna až do roku 180 n. l. Rozsah opevnění a nálezy zbytků rozsáhlejší zděné budovy s podpodlažním vytápěním dávají tušit přítomnost poměrně velkého vojenského kontingentu, který zde pobýval delší dobu. Nálezy kolkovaných cihel s nápisem LEGXGPF - **Legio Decima Gemina Pia Fidelis** - **Legie Desátá Zdvojená Oddaná Věrná** (kolektiv 1940) jsou pravděpodobným dokladem, že zde netábořila jen část této legie, jak se zprvu předpokládalo, ale minimálně celá zdvojená legie tzn. více než 12 tisíc mužů. Je pravděpodobně, že nálezy římských vojenských pochodových táborů severněji od Pasohlávek byly pravděpodobně budovány vojáky této legie. Je také pravděpodobně, že část pochodových táborů ležících východněji poblíž toku řeky Moravy, byla budována legiemi vyslanými z jižnějšího Carnunta. Poslední nálezy římského vojenského tábora v Olomouci - Neředíně (2001) a v Jevíčku (2016) posunují operační prostor římských vojsk poměrně hluboko na území Germánů.

Organizace, výzbroj a výstroj římského vojska v období markomanských válek

Budování vojenského pochodového tábora se řídilo určitými pevně danými pravidly. Tábor měl obvykle čtvercový, případně obdélníkový půdorys s vybudovanými komunikacemi, které usnadňovaly rychlé přesuny vojska uvnitř tábora. Uprostřed tábora byl obvykle přibytěk nebo stan velení legie. Stany vojáků byly v prostorách mezi uličkami. Celý tábor byl obehnan hrotitým příkopem tvaru V a násypem na

vnitřní straně příkopu, který byl tvořen vyhloubenou zeminou (Gibbon, trans. 2005). Šířka příkopu, hloubka a sklon stěn příkopu byla volena tak, aby znemožňovala případným útočníkům překonání příkopu bez žebříků a jiných pomůcek. Délka strany příkopu resp. celková délka opevnění byla volena podle počtu vojáků. Čtvercový tábor o délce jedné strany valu 700 yardů (640 m) s délkou opevnění 2,5 km na ploše přibližně 410 000 m² mohl pojmout cca 20 000 vojáků. (Gibbon, trans. 2005). Z konkrétní velikosti římských vojenských pochodových táborů je tak možno odhadnout počet tábořícího vojska. Při budování příkopu, který budovali sami vojáci, lze předpokládat, že denní objem přemístěné zeminy byl cca 10 m³ zeminy, tzn. voják byl schopen vykopat denně cca 1,5 metru příkopu. Během pochodu nepřátelským územím byly pochodové tábory budovány na konci pochodu. Otužilá a vycvičená pěchota legie mohla denně překonat vzdálenost cca 25 - 30 kilometrů během 6 - 8 hodin pochodu a vybudovat tábor.

Organizace římského vojska: Římská legie v období markomanských válek měla obvykle více než 6000 mužů. Legie, kde hlavní silou byla pěchota těžkooděnců, se členila na 10 kohort a 55 setnin, kterým veleli tribuni a centurioni. První kohorta byla zdvojená a bylo v ní 1105 vojáků a střežila symbol legie, zlatého orla. Ostatní kohorty měly 555 těžkooděnců. Kromě pěších legionářů byla součástí legie jízda rozdělená do 10 švadron, které příslušely k jednotlivým kohortám. V první zdvojené kohortě bylo 132 jezdců, v ostatních kohortách bylo 66 jezdců. Celá jezdecká jednotka legie tak čítala 726 jezdců. (Gibbon, trans. 2005). Mimo těžkou pěchotu a jezdeckvo byly obvykle součástí legie pomocné sbory, jejichž vojáci nebyli římskými občany. Součástí legie bylo také obvykle 55 lehkých a 10 těžkých metných zbraní. Vojenský výcvik legionářů byl velmi tuhý,

v době míru byla vojenská cvičení a cvičný boj prováděn se cvičnými zbraněmi, které byly 2x těžší než zbraně používané v boji. Doprovod legie tvořili rovněž různí specializovaní řemeslníci zajišťující opravy a výrobu výzbroje a výstroje, stavbu a opravy metných zbraní aj. služby.

Výzbroj a výstroj legie: Výzbroj těžkooděnců tvořil těžký oštěp (pilum) cca 180 cm dlouhý, v přední části železný, ukončený trojhranným železným hrotem. Pilum házené na vzdálenost cca 10-12 kroků mělo obrovskou průraznost a lehce proráželo barbarské štíty. Kromě toho měl legionář lehké kopí a krátký oboustranný meč používaný v šiku k boji zblízka především k bodným ranám. Podlouhlý vydutý štít vysoký cca 120 a široký cca 70 cm. byl nesený v levé ruce a chránil tělo. Výstroj těžké pěchoty tvořila přilba s vysokým chocholem, hrudní krunýř nebo drátěná košile, stehenní brnění chránící nohy a boty na řemínek pokryté na podrážce železnými cvoky. Železné části výzbroje a výstroje jednoho legionáře vážily cca 7,9 kg. Římská jízda měla ve výzbroji kopí a dlouhý těžký meč. Výstroj tvořila helmice, drátěná košile, podlouhlý štít a lehké holínky (Gibbon trans. 2005).

Nález římského vojenského tábora v Jevíčku, který je dosud nejsevernějším římským vojenským táborem na našem území, nás zajímá z několika hledisek.

- Jaká byla velikost tábora a počet římského vojska, které zde tábořilo?
- Jednalo se pouze o pochodový tábor, nebo zde římské vojsko tábořilo delší dobu?
- Odkud a kam se tento vojenský kontingent přesunoval a proč si Římané vybrali toto místo?

Pokračování a použitá literatura přístě

Městské hradby II.

Vážení čtenáři, dnes dokončíme kapitolu o největším stavebním objektu ve městě - o hradbách. Pro informaci o stavu nebo využívání hradeb a jejich následných opravách v průběhu několika staletí se opět obrátíme ke knize *Letopisy města Jevíčka*.

V době, kdy hradby pozbývají přímý obranný charakter, jsou využívány jednak jako základy nebo nosné zdi pro vybudování objektů, které neměly s fortifikací nic společného.

Tak například při přestavbě kláštera kolem roku 1666. Z historických pramenů vyplývá, že klášter byl na spadnutí (proč na tomto místě hovořím o klášteřu?). Stavitelé při jeho obnově „snesli“ horní část hradeb. Na jejich snížené části byla vystavěna západní zeď kláštera. Následné probourávání okenních otvorů a zapření kleneb do původního tělesa hradeb, bylo předmětem sporu mezi městem a klášteřem. Tímto způsobem se dozvídáme o osudu části městských hradeb z útlé knihy „Augustiniánský klášter v Jevíčku“ od P. K. Janetschka.

Na základě další informace patřily městské zdi vrchnosti - o tom měly svědčit erby vrchnosti nad městskými branami - ty byly součástí hradeb. Z dalšího ale vyplývá, že o jejich opravy se starali měšťané. I přes četné negativní zásahy do hradeb se měšťané kolem roku 1745 snažili hradby opravit. Potřebné prostředky měly být získány z různých pokut tak, jak tomu bylo již v roce 1526.

Víc informací o městských hradbách až do první poloviny 20. století nemáme.

Na tomto místě je třeba vzpomenout opět osobu ing. Mackerleho, z jeho deníků se dozvídáme následující: v září 1937 byly hradby ve farní zahradě měřeny, kontrolovány a podrobeny zkoumání. Bylo zjištěno, že základy hradeb byly pouze 80 cm pod původním terénem, ale v dalších letech byla k hradbám ukládána navážka ze stavební činnosti ve městě - ta místy dosahovala až 3 m. Rovněž tak byly kontrolovány zbytky hradeb ve dvoře za kostelem, i zde byla navážka ve stejné výši. Byla i vysledována technika výstavby hradeb

- ty byly stavěny po vrstvách. 140 - 150 cm, tedy to, co se dá vyzdít z lešení z ruky. Po břevnech z lešení zůstaly otvory na vnější hradbě.

V září 1939 při výstavbě „bývalé spořitelny“ byl při zemních pracích ve výkopu objeven profil dalšího opevnění před hradbami. Toto opevnění posilovalo obranný charakter hradeb před Svitavskou bránou (základy padacího mostu, hradební příkop).

K prvním opravám hradeb v novodobé historii dochází v říjnu 1941 ve farní zahradě. Opravu nařídil Památkový úřad. Mělo dojít k opravě odmrzlé lícové hradební zdi. Při rekonstrukci bylo následně zjištěno, že u hradební zdi jsou lícovány jen vnější vrstvy a vnitřek je nasypaný kamením a maltou. Rovněž byly zjištěny stopy po požáru. Ve zdech zůstaly díry po vyhořelých trámech, které byly původně do zdi zabudované. Jednalo se možná o pomocné konstrukce, nebo ochoz. Nalezeny byly i zbytky přejů. Můžeme se jen domnívat, že hradby byly jimi v minulosti kryty.

V 70. letech byl zpracován návrh stavebně - historických úprav dosud zachovalého hradebního tělesa, včetně statického posouzení. Posudek působil velkolepě, ale málo přihlížel k tomu, že prostor před i za hradbami je již velmi málo přístupný z důvodu soukromého vlastnictví přilehlých parcel. Proto jen ojediněle dochází k opravám hradeb u soukromých objektů (ul. Růžová a Malé náměstí).

Další snaha o zachování hradeb vychází ze „Stavebně statického posudku“ z roku 2009, ten velmi podrobně hodnotí průběh hradebního tělesa na jednotlivých parcelách jižní a jihozápadní části hradeb. Současně pro vyhodnocení detailů a konstrukcí doporučuje provést stavebně historický průzkum nebo alespoň operační průzkum a dokumentaci.

V těchto místech opustíme historii městských hradeb. Doufejme, že nebudou dál „žít“ v zapomenutí. K přežití městských hradeb, nejen jako odkazu minulosti, ale hlavně jako součást zachování vzhledu města, je třeba využít moderní poznatky a staré techniky k obnově, stabilizaci a dle možností i k jejich zpřístupnění v místech, kde je to možné.

Mgr. Helena Ulčová

Muřinoh gratuluje třetímu vylosovanému poutníkovi, který úspěšně doputoval za Krchomilkou.

Je jím **Alena Krénarová z Ostravy - Staré Bělé**, jíž zasíláme knihu Muřinoh a Krchomilka s věnováním autora.

